

СТАНОВИЩЕ

от проф., д-р Валентина Методиева Попова,
член на научното жури в конкурса за заемане на
академичната длъжност доцент по граждански процес
в ЮФ на СУ "Св. Кл. Охридски", обявен в ДВ, бр. 90/2012г.

Уважаеми членове на научното жури,

I. В конкурса за доцент по граждански процес участва един кандидат – Камелия Цолова, гл.ас. в ЮФ на СУ "Св. Кл. Охридски". За участието си в конкурса тя представя следните публикации: монографията „Частичният иск”, статията „Порочното решение при признание на иска и защитата срещу него”, в Сборник в памет на проф.д-р Живко Сталев, изд. Сиела, 2009г. и статията „Подлежат ли на отмяната по чл. 537, ал. 2 ГПК нотариалните актове за сделки с вещни права върху недвижими имоти”, приета за печат в сп. "Търговско право", №1/2013г. Авторката е изготвила коректно списъка на публикациите, справките за научните приноси, цитиранията и другите изискуеми документи.

II. Монография „Частичният иск”, е първото монографично изследване в българската процесуална теория по тази тема.

A. Поставените в монографията въпроси са актуални, както от научна, така и от практическа гледна точка. Приложението на този институт в практиката в последните години значително се увеличи заради увеличението на държавните такси. Изследвани са предметът на частичния

иск, правната същност, приложимостта, както и правните последици на решението, постановено по него.

Б. Монографията е в обем от 214 стр. и съдържа увод, 5 глави, заключение и списък на използваната литература. Умело е използван историческият и сравнителноправният подход. Тя е подходящо структурирана. Стилът на авторката ясен и точен. Анализирани е достатъчно литература и съдебна практика. Тезите са обосновани. Коректно са отчетени и другите становища в литературата и съдебната практика.

В. Трудът съдържа редица приноси, по-съществените от които са:

Както посочих, това е първото монографично изследване на частичния иск в българската процесуална литература.

Заслужава внимание изследването на авторката на понятието за частичния иск, разликата между скрит и изричен частичен иск, както и обоснованият извод, че по българското право като частичен следва да се разглежда само изричният частичен иск.

Заслуга на авторката е анализът на приложното поле на частичния иск с оглед на възможния негов предмет. Обосновано е становището, че годен предмет на частичен иск са само делимите вземания за родовоопределени и заместими вещи. Споделям разбирането на авторката, че т.нар. индивидуализирани частични иски по отношение на периодичните вземания не са частичен иск по смисъла на процесуалното право, защото отделните плащания имат своята материално-правна самостоятелност, макар и да произтичат от едно и също основание.

Заслужава да бъде споделен изводът на авторката, че поради спецификата на частичния иск той е приложим най-вече при осъдителните иски и в някои хипотези на положителен установителен иск, но не е допустим при конститутивните иски поради естеството на потестативното право.

Заслужава внимание изследването на авторката относно интереса от предявяването на частичния иск като абсолютна процесуална предпоставка - наличие на правен спор относно вземането и избягването на понасянето на по-големи съдебни разноси, в сравнение с тези относно иска по цялото вземане.

Във връзка с допустимостта на частичния иск, значение за практиката има тезата на авторката, че е задължително да се посочи целият размер на вземането и тази част от него, която се предявява с частичния иск.

Принос в българската процесуална наука е обоснованият извод, че диспозитивното начало при предявяването на иска като частичен е ограничено от границата на възможностите ищецът да влияе върху предвидената в закона подсъдност, съдопроизводствения ред, поради императивния характер на нормите, които ги определят. Заслужава да бъде споделена идеята *de lege ferenda* да се приеме изричен текст недопустимостта на касационното обжалване в случая на ЧИ да е обусловена не от размера на частичния иск, а от размера на цялото вземане.

Заслужава да бъде споделено разбирането на авторката, че е недопустимо предявяването на следващ иск за остатъка от вземането, докато не са изчерпани възможностите за изменение на предявения частичен иск.

Голямо практическо значение има изследването на проблемите за защитата на ответника срещу частичния иск.

За първи път в процесуалната наука се изследва въпросът за признанието на частичния иск и постановяването на решение при признание на иска. Заслужава да бъде споделен изводът на авторката, че признанието на частичния иск не означава признание на цялото вземане.

Теоретично и практическо значение има изследването на частичния иск във връзка с отклоненията от типичното развитие на исковото производство – изменение на иска, предявяването му от процесуален субституент, прехвърлянето на спорното право във висящия процес, отказа от частичен иск и сключването на съдебна спогодба.

Споделям изводите на авторката, че решението, с което се уважава частичния иск, няма сила на пресъдено нещо и по останалата част от вземането, а когато искът е отхвърлен, със сила на пресъдено нещо се установява несъществуването на цялото вземане, макар че моите и нейните аргументи в подкрепа на тази теза се различават значително.

Споделям и изводите на авторката относно зачитането на СПН на решението, с което е уважен частичния иск, в процеса относно иска, с който се предявява останалата част от вземането, макар и по съображения, различаващи се от нейните. Принос с практическо значение са изводите ѝ относно преклудиращото действие на тази СПН по отношение възраженията на ответника - преклудирани са всички възражения, без значение от причината, поради която ответникът не ги е релевирал в първия процес, но на общо основание във втория процес са допустими възраженията, които се отнасят до непретендирания по частичния иск размер на вземането, независимо от момента на настъпване на тяхната релевантност.

Г. Към представената монография могат да бъдат отправени някои критични бележки, които обаче не намаляват научната ѝ стойност.

Неприемливо е разбирането на авторката, че предмет на частичния иск е цялото вземане на ищеца. Размерът на вземането е индивидуализиращ предмета на иска елемент.

Трудно бих могла да споделя тезата на авторката, че с оглед на предмета на частичния иск, когато по едно дело е предявен частичен иск,

който е уважен с влязло в сила решение, а след това е предявен нов иск за остатъка от вземането, вторият иск няма качеството на частичен.

Следва да отбележа, че тя коректно е отразила различните становища по тези въпроси и е търсила аргументи в подкрепа на тезите си.

III. Статии:

1. В статията „Порочното решение при признание на иска и защитата срещу него” са изследвани въпроси с теоретично и практическо значение в този нов за процесуалното ни право институт. Заслужават внимание изводите, че спецификата на това решение се отразява върху: а) възможната негова недопустимост и липсата на възможност то да се третира като неправилно по смисъла на ГПК; б) възможността за обжалване при пороци на волята на ответника; в) специфичната приложимост на отмяната по чл. 303 ГПК.

2. Статията „Подлежат ли на отмяната по чл. 537, ал. 2 ГПК нотариалните актове за сделки с вещни права върху недвижими имоти” има важно практическо значение. В нея е материализирано становището на авторката, депозирано от нея в качеството ѝ на член на катедрата по Гражданскоправни науки в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски” за тълкувателно решение на ВКС по поставения въпрос. Показателно за задълбочеността и убедителността на изследването и изводите е обстоятелството, че тезата ѝ е приети в тълкувателното решение.

IV. От 1999 г. д-р Камелия Цолова е преподавател по Граждански процес. Понастоящем е главен асистент в ЮФ на СУ ”Св.”Кл. Охридски”. Тя води семинарни занятия по тази дисциплина със студентите от V-ти курс. Като доктор по право, вече втора учебна година изнася и лекционния курс пред студентите от задочно обучение. Работата ѝ като преподавател е на високо професионално ниво.

V. Заключение.

Въз основа на изложеното категорично смятам, че д-р Камелия Николаева Цолова отговаря на изискуемите от чл. 29, ал.1 от Закона за развитието на академични състав и Правилника за неговото приложение условия, поради което убедено заявявам, че ще гласувам **положително за получаването на академичната длъжност „доцент” по Граждански процес в ЮФ на СУ ”Св. Кл.Охридски”.**

08.03.2013г.

София

Проф., д-р Валентина Шопова